

Роман ДЕРЮЖИН,
*Белорусский государственный университет,
Минск, Беларусь*

ВОПРОСЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО СТРОИТЕЛЬСТВА БССР В ЖУРНАЛЕ «НАШ КРАЙ»

В статье рассматривается краеведческая деятельность журнала «Наш край». Прослеживается её связь с изучением и строительством экономики БССР, а также эволюция в контексте экономических преобразований.

Ключевые слова: краеведение; экономика; промышленность; кооперация.

The article discusses the local history studies presented in the magazine "Nash Krai". The work traces the connection with the study and construction of the BSSR's economy, as well as its evolution in the context of economic transformations.

Key words: local history studies; economy; industry; cooperation.

«Наш край», орган Центрального бюро краеведения при Институте белорусской культуры, ежемесячно издавался с октября 1925 по октябрь 1930 г. Целью издания являлось всестороннее изучение материальной и духовной культуры, природы, экономики, популяризация краеведения и поддержка местных краеведческих сообществ.

Редакция отмечала, что одной из важнейших особенностей краеведения является его ориентация на хозяйство и экономику. Подчёркивалось, что задачи развития промышленности и сельского хозяйства могут быть выполнены только при условии полного и всестороннего изучения природных условий и особенностей края [5, с. 3]. Материалы, собранные краеведами, должны были становиться обоснованием планов развития хозяйства той или иной территории.

Так, для изучения деятельности промышленного предприятия редакция считала целесообразным создание краеведческого кружка с целью как исследования работы предприятия, так и организации наилучших условий труда рабочих. Основным методом деятельности кружка редакция «Нашего края» считала наблюдение, при этом краеведам предлагалось организовать его по следующей схеме: 1. Вывучэнне вытворчасці прадпрыемства; 2. Сыравіна; 3. Прадукцыя вырабу і збыт тавару; 4. Умовы працы і жыцця рабочых; 5. Рабочыя арганізацыі; 6. Рабочы рух на прадпрыемстве; 7. Культурна-асветная праца; 8. Стары і новы быт; 9. Гісторыя прадпрыемства; 10. Вывучэнне мовы і тэрміналогіі вытворчасці [3].

Под рубрикой «Программы, анкеты, инструкции» публиковались материалы, призванные помочь краеведам в исследованиях. Так, изучение кооператива предлагалось осуществить по следующей программе: 1. Месца гандлю; 2. Памяшканне і абсталяванне; 3. Склад супрацоўнікаў; 4. Закупка; 5. Перахоўванне тавараў; 6. Продаж; 7. Падлічэнне, план і кантроль; 8. Рознае. При этом каждый пункт, с целью более полного описания кооператива, разбивался на подпункты. Программа обследования дополнялась 9 приложениями в виде таблиц, в которые должна была заноситься информация кооперативных счётных книг. Составители программы подчёркивали, что исследование, по возможности, должно содержать рекомендации по устранению выявленных недостатков [2].

Материалы, собранные и систематизированные в результате данного исследования, были отражены в материале «Нізавае сетка спажывецкай кааперацыі ў БССР». При этом было отмечено, что общее состояние низовых кооперативов выгодно отличается от других звеньев системы кооперации [1].

Под рубрикой «Матэрыялы з месц» журнал рэгулярна публікаваў абзоры эканамічнага становішча і асаблівасці рэгіёнаў, так і асобных дэфектаў, прадпрыемстваў і гаспадарстваў: «Фатынская гаспадарка і яе значэнне», «Дрэвапрацоўчы завод «Камінтэрн» у Н.-Барысаве», «Нарыс эканамічнага становішча Барысаўскага раёну», «Эканоміка Віцебшчыны», «Сучасны стан м. Койданава і раёну», «Эканамічны стан Азарыцкага раёну Мазырскай акругі», «Г. Гарадок Віцебскай акругі», «Будаўніцтва сельскай гаспадаркі Случчыны», «Гута “Камінтэрн”».

С пачаткам калектывізацыі журнал прызываў да стварэння краеведчых арганізацый у калхозах і совхозах, пры гэтым падкрэслівалася, што матэрыялы, атрыманыя ў выніку даследаванняў, павінны садзейнічаць калхознаму будаўніцтву, усуненню яго недастаткаў, а таксама наглядна дэманстраваць перавагу калхозаў перад асобнымі гаспадарствамі [4]. Журнал рэгулярна публікаваў агляды матэрыялаў: «Халапеніцкі раён па шляху да суцэльнай калектывізацыі», «Саўгас «Вясёлова» імя т. Чарвякова», «Саўгас “Чырвоны молат”». Аднак гэты перыяд дзейнасці журналу быў непрыдоўгім – з пачатку 1930-х гг. краеведчы арганізм у БССР быў фактычна ліквідаваны.

Бібліяграфічныя спасылкі

1. Гармізэ І., Ракаў, Я. Нізавая сетка спажывецкай кааперацыі ў БССР // Наш край. 1927. № 4. С. 16–24.
2. Гармізэ І., Ракаў Я. Праграма абследавання нізавога кааператыва // Наш край. 1926. № 4-5 (7-8). С. 67–72.
3. Самцэвіч В. Аб арганізацыі краязнаўчай працы на фабрыках і заводах // Наш край. 1929. № 10. С. 7–12.
4. Самцэвіч В. Да вывучэння калгасаў // Наш край. 1929. № 12. С. 5–17.
5. Самцэвіч В. Краязнаўства ў гаспадарчым і культурным будаўніцтве краю // Наш край. 1926. № 12. С. 3–5.